T.C.
HATAY VALİLİĞİ

Hatay

KONUŞAN MOZAİKLER

T.C.
HATAY VALİLİĞİ
Yayın No: 8

www.hatay.gov.tr

ISBN 978-605-359-523-6

YAYIN KURULU
Hüseyin ŞAHİN
İl Özel İdare Genel Sekreter Yardımcısı

M. Nalan YASTI
Müze Müdürü

FOTOĞRAFLAR
Hüseyin TÜRK

2011

Pozitif Matbaa
Tel: 0312 397 00 31 · Faks: 0312 397 86 12
pozitif@pozitifmatbaa.com

İçindekiler

Sunuş 5
Mozaik (Yapımı, Kullanımı, İşlenen Konular.....6
Soteria Mozaiği 8
Khresis Mozaiği.....11
Büfe Mozaiği 12
Herakles'in Yılanları Boğması Mozaiği 13
Kemgöz Mozaiği.....14
Perseus ve Andromeda Mozaiği.....15
Geometrik Desen Mozaiği.....16
Sarhoş Dionysos Mozaiği.....17
Yaz Mevsimi Mozaiği.....18
Epikosmesis Mozaiği.....19
Narkisos Mozaiği.....20
Ladon Psalis Mozaiği 26
Maskeli Mozaik 27
Mevsimler Mozaiği 28
Kuşlar Mozaiği 36
Meyveler Mozaiği 41
Geometrik Desenli Mozaik 42
İphigenia Aulis'te Mozaiği 43
Çobanlığa Ait Sahne Mozaiği 44
Pegasos ve Su Perileri Mozaiği 45
Geometrik Desenli Mozaik 46
Dionysos'un Zafer Alayı Mozaiği 48
İsis'e Ait Seremoni Mozaiği 50
Havuz Başında Tavus Kuşları Mozaiği.....52
Sevinç Taşahhusu Mozaiği.....54
Lotus Çiçeği Demeti Mozaiği 55
Üç İşret Sahnesi Mozaiği 56
Mozaik Parçası.....57
Oceanus ve Tethys Mozaiği 59
Bahtiyar Kambur Mozaiği.....60
Sükun Mozaiği 61
Dansözler Mozaiği.....62
Tarsus Mozaiği.....64
Zenci Balıkçı Mozaiği.....67
Terkedilmiş Ariadne Mozaiği 68
Sarhoş Dionysos Mozaiği.....73
Hokkabazlar Mozaiği 74
Gece Alemi Mozaiği.....76
Amazon Mozaiği.....77
Tethys Okeanus Mozaiği.....78
Psykheler Kayığı Mozaiği.....80
Lakedomania ve Evrotos Mozaiği.....81
Hermaphroditos Mozaiği 82
Talassa Deniz Mozaiği 83
Yakto Mozaiği.....84
Balıklar ve Ördekler Mozaiği.....86
Kuşlar ve Nebatlar Mozaiği 88
Balıklar Mozaiği.....89
Güneş Saati Mozaiği.....90
Kuşlar ve Rozet Mozaiği 91
Eros ve Psyche Mozaiği 92
Nehir İlahları Mozaiği.....93
Tryphe (İşret) Mozaiği 94
Bios (Hayat) Mozaiği.....95
Atlet Mozaiği 96
Achiles ve Diedemia Mozaiği 97
Ananeosis Mozaiği 98
Arethusa Mozaiği 99
Mahsuller Mozaiği 100
Gemi ile Denize Açılma Mozaiği 102
Kentauros Mozaiği.....103
Apollon ve Dafne Mozaiği 104
Koç Başları Mozaiği.....105
Ktisis Mozaiği.....106
Aslan Mozaiği 107
Dionysos Ailesi Mozaiği.....108
Çiçekli Mozaik.....109
Parisin Hükmü Mozaiği.....110
Keklikli Mozaik 111

Sunuş

Hatay'ın turizm potansiyeli, başka bir yerle mukayese edilemeyecek kadar zengindir. Çünkü yörenin turizm potansiyelini besleyen kültürü ve kültürel değerleri alabildiğine yoğun ve geniştir. Atatürk'ün ismini verdiği Hatay'da tarihin ilk izleri Samandağ ilçesinde görülür. Çevlik-Kanal mağarasında, M.Ö. 40.000-11.000 yılları arasında tarihlenen üst Paleolitik döneme ait araçlar ve insan kalıntılarında Homo Sapiens Çevlikensis'te kemikler bulunmuştur. Bu kadar eski bir geçmişi olan bu yerleşim merkezinin, hiç şüphesiz insanlığa zengin hizmetler sunmuş olması pek tabiidir. Tarihte sözü edilen yirmi üç medeniyetin on üçünün izlerini bu bölgede görmek mümkündür. Bu da Hatay'ın medeniyetler yönünden çok köklü, çok zengin bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden birisi olan Hatay değişik kültürlerin merkezi olmuş, çeşitli medeniyetlerin ve imparatorlukların yerleşim alanı haline gelmiştir. Burada Paleolitik, Kalkolitik Dönemler, Tunç Çağları, Hitit Prenslikleri dönemi yaşanmıştır. Sonra Asurlar, Persler egemen olmuşlar, İskender ve sonrası dönemler, Romalılar, Bizanslılar, İslam Uygarlıkları Dönemi, Selçuklular, Memluklular ve Osmanlı Dönemi yaşanmıştır. Ve nihayet Türkiye Cumhuriyeti Dönemine gelinmiştir. İkliminin ve toprağının verimli olmasının yanında Anadolu'yu Çukurova yoluyla Ortadoğu'ya bağlayan yolların kavşak noktasında olması, diğer taraftan tarihi İpek Yolu üzerinde bulunması da yöreye ayrı bir önem katmıştır. Yöre Kutsal Metinlere, tarih kitaplarına konu olmuş ve birçok önemli olaylara sahne olmuştur. Yaylaları, kıyıları, zengin mutfağı, inanç ve kültür farklılıkları bu yöreye derinlik kazandırmış; cazibe merkezi haline getirmiş ve turizm organizatörlerin dikkatini çekmiştir. Zengin kültürel ve doğal değerlere sahip kentimizin çekim noktası haline getirilmesini Bakanlığımız öngörmüş ve bu kapsamda 15 İl'de Kültür Turizmini canlandırarak "Marka Kültür Kentleri" oluşturmayı hedeflemiş olması bu zenginliğin sonucudur. Hakikaten Hatay, tarihin derinliğinden getirdiği bütün bu zenginliğe sahip olmanın yanında, "İnanç Turizmi" ile de öne çıkmış bir ilimizdir. Anlatmakla bitiremeyeceğimiz zenginlikleri hakkında kısacık bir bilgi bağlamında hazırlanan bu kitapçığı, ilgilenenlerin faydalanacağı bir çalışma olarak beğenilerine sunuyoruz.

M. Celalettin LEKESİZ
Hatay Valisi

MOZAİK

IV. yüzyılda Roma döneminde yaşamış olan ünlü tarihçi Ammianus Marcellinus "Dünyada hiçbir kent, ne topraklarının bereketi, ne de ticaretteki zenginliği bakımından bu kenti geçemezdi" sözleriyle tanımlar Antakya'yı. Tunus'un Bardo kentinden sonra dünyanın en büyük ikinci mozaik müzesine sahip olan Antakya, insanı büyüleyen bir abide gibidir.

Kente hayranlık duyan imparatorların, gezginlerin dilinde "Doğunun Kraliçesi" diye bilinen Antakya, tarihte bütün uygarlıklar için önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Asi Irmağı kenarında, Amanos ve Habib-i Neccar Dağları'nın ortasında yer alan kentte, Anadolu'da kurulmuş bütün medeniyetlerin izlerine rastlanır. MÖ 4 binden günümüze kadar sayısız uygarlıkların, kültürlerin, inançların izlerini taşıyan Antakya, tarihî zenginliğiyle görenlerin hayran kalacağı önemli kentlerin başında gelir. Kentte bulunan tarihi eserler, bu uygarlıkların izlerini gözler önüne serer. Geçtiğimiz yüzyılda yapılan araştırmalar ve çalışmalar sonucunda gün yüzüne çıkarılan sayısız eser, tarihin bir özeti niteliğindedir.

MOZAİK KENT ANTAKYA

Hatay Arkeoloji Müzesi'nde daha çok MS 2 ve 5 yüzyıllar arasında yapılmış Roma ve Bizans yapılarından çıkarılan mozaikler sergilenmektedir. Müzenin geniş salonlarında sergilen mozaikler daha çok Roma sanatının klasik dönemi olarak bilinen 2 ve 3 yüzyıllar arasında, Antoninus ve Severius dönemlerinde yapılmış figürlü mozaiklerdir.

Tanınan kişilerin, prenslerin, prenseslerin, imparatorların ve varlıklı kimselerin hayalini süsleyen, efsanevi güzelliğiyle dillere destan olan, dönemin ihtişamlı villalarının, sarayların bulunduğu Daphne (Harbiye), mozaiklerin bulunduğu gözde yerlerden biriydi. Peri kızı Daphne Diana Mabedi'nin de bulunduğu bu yerde, dört bir taraftan gelen ünlü kişiler ağırlanırdı. Bu dönemde yapılan binalar eşsiz mozaiklerle süslenirdi. Zamanla sanat merkezi haline gelen Antakya, mozaikleriyle dünyada haklı bir üne kavuşmuştu. İlk örneklerine Mezopotamya'daki Uruk Tapınağı'nda rastlanan mozaikler, başları renkli kil çivilerle duvarlara yarı gömülmüş sütunlarda yer alarak beyaz renkli konik killerin saplanmasıyla oluşmuştur. Başlangıçta basit renklerden oluşan mozaiklere zamanla yeni renkler, geometrik şekillere de insan ve hayvan figürleri eklenmiştir. Daha çok Antakya çevresinde bulunan Roma dönemi mozaikleri ise renkli taşlardan yapılmış, insan ve hayvan figürlerinden ve mitolojik sahnelerden oluşan geometrik bordürlerle çevrelenmiştir.

HATAY ARKEOLOJİ MÜZESİ

Müzede sergilenen mozaikler; sayılarının çokluğu, kalitesi ve büyüklüğü açısından dünyadaki tarihi eserler arasında çok önemli ve değerli bir yerde duruyor. Kentin tarihte önemli bir yerleşim yeri olması, çeşitli yolların ve kültürlerin kesiştiği bir konumda bulunması, beraberinde tüm bu zenginliğin sanat eserlerine de yansımasını sağlamıştır. Antakya'nın - eski adıyla Antioch kentinin - Büyük İskender'in generallerinden Babil Satrabı Selevcos tarafından kurulduğu söylenir. Daha sonra Roma İmparatorluğu'nun bir eyaleti olan Antakya, o dönemlerde Roma ve İskenderiye'den sonra dünyanın üçüncü büyük kenti olmuştur. Müzede 120'ye yakın mozaik, panolar halinde geniş salonlarda ve duvarlarda sergilenmektedir. 70'e yakın mozaik ise mekân sıkıntısından dolayı depolarda bekletilmekte, Prehistorik, Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerini yansıtan diğer birçok tarihi eserin de yer aldığı müzede, dünyanın üçüncü büyük sikke koleksiyonu yer almaktadır. Müzede 19 bine yakın arkeolojik eser, bine yakın etnografik eser, 14 bine yakın sikke ve binden fazla mühür mevcuttur. 35 binden fazla tarihi esere sahip müzeyi her yıl yerli yabancı yüz binden fazla turist ziyaret etmektedir. Mittaniler'den Hititler'e, Asurlar'dan Urartular'a, Roma İmparatorluğu'ndan Bizans'a kadar tüm bu uygarlıkların sanat anlayışlarını yansıtan tarihi eserleri Antakya'da, sergilendikleri Arkeoloji Müzesi'nde görmek mümkündür.

MOZAİK YAPILMASI:

Önce: sert toprak üzerindeki zemin, harçla düz bir hale getirilir. İlk mozaik örneklerinde: süsleme unsuru olarak, genellikle siyah-beyaz çakıl taşları kullanılmıştır. Ancak, zamanla, bu çakıl taşları, değişik renklere boyanarak kullanılmaya başlanmıştır. Hatta: çakıl taşları, traşlanmaya başlanmıştır. Taşlar: kübik, üçgen prizma ve dörtgen şeklinde kesilip, boyanarak önceden hazırlanıyordu. Ardından ise mozaik panosu işleniyordu.

Takip eden dönemde: MÖ 3. ve I. yüzyıllar arasında: yani Helenistik çağda: mozaiklerde, çakıl taşı yanında, mermer parçaları ve cam da kullanılmaya başlanır. Özellikle; camların boyanmaya başlanması ile renkli-sırlı seramik parçaların kullanılması: mozaik sanatında, muhteşem eserlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Mozaiklerde kullanılan cam parçaları, özellikle ışık vurduğunda parlaması ile önem kazanmıştır. Hatta: sanatçı, genellikle figürlerin başında, cam parçalarından yapılmış ve ışık vurduğunda parlayan, değişik renklerdeki çelenkler işlemiştir.

Daha sonraları ise: işin boyutu iyice geliştirilmiş ve mozaik yapımında, altın ve gümüş de kullanılmaya başlanmıştır. Altın ve gümüş, özellikle Antakya yöresinde bulunan mozaiklerde görülmektedir. Bu mozaiklerde İsa tasvirleri altın ve diğer kişilerin tasvirleri ise gümüş işlenerek yapılmıştır.

EN ESKİ MOZAİK:

Bilinen en eski mozaik Sümerde "Mozaikli Mabed"dir. MÖ 3 bin yıllarında konik kil çubuklar saplanarak oluşturulmuştur.

Günümüzde, bilinen en eski taban mozaiği Gordion'da MÖ 8. yüzyıla ait olup, çakıl taşlarından yapılmıştır. Zemin üzerine bu taşlarla yapılan işleme sanatı MÖ 5. yüzyılda Yunanlılar tarafından, siyah ve beyaz çakıl taşları kullanılarak, zemin ve yol döşemesinde kullanılmıştır. MÖ 4. yüzyıla gelindiğinde ise, Makedonya'da renkli çakıl taşlarından yapılmış, yer döşemesi bir mozaik görülür. Bu mozaikte işlenen konu, aslan avı sahnesidir ve günümüze kadar sağlam olarak gelebilmiştir.

NEREDE KULLANILIR:

Mozaikler, özellikle Roma ve Bizans dönemlerinde konutların ve hamamların taban ve duvarlarının süslenmesi için yapılmıştır. Ayrıca, çeşitli dini mekanların taban ve duvar süslenmesinde de, mozaikler kullanılmıştır. Bunun en güzel örnekleri İstanbul-Ayasofya Müzesi'nde görülmektedir.

MOZAİKLERDE İŞLENEN KONULAR:

İlk dönemlerde genellikle geometrik çizgiler halinde motifler işlenmiştir. Ancak, zamanla kullanılan malzemenin çeşitlenmesi üzerine insan, hayvan, bitki figürleri ve günlük hayattan kesitler, dini objeler kulanılmaya başlanmıştır. Özellikle camın renklendirilmesiyle sanatçının elindeki malzeme renklenmiş ve ortaya daha güzel eserler çıkmaya başlamıştır.

Hristiyanlığın kabul edildiği döneme kadar yapılan mozaiklerde mitolojik kahramanlar, efsaneler, tanrılar, tanrıçalar ve kahramanların başlarından geçen olaylar sahnelenmiştir Bu mozaiklerin çoğunda Zeus, Tethys Okeanos, Apollon, Psykhe, Eros, Satyros, Aphrodite, Baccus gibi bilinen mitolojik kahramanların başlarından geçen olayların konu edildiği görülüyor. (Sudaki yansımasına âşık olan Narkisos'un, kendisine aşık Apollon'dan kaçan peri kızı Daphne'nin ve daha birçok mitolojik kahramanın başından geçen olaylar mozaiklerde sahnelenmiştir.) Hristiyanlığın kabul edilmesiyle birlikte mozaiklerde mitolojik öğeler azalmış, daha çok mevsimleri, günlük olayları, bitkisel ve geometrik motifleri ve dini konuları içeren mozaikler yapılmaya başlanmıştır

SOTERIA MOZAİĞİ: M.S. V. - ANTAKYA

Antakya'nın Narlıca köyü çevresinde, bir banyonun döşemesi olarak bulunmuştur. Soteria (Kurtuluş), dolgun vücutlu bir kadın olarak tasvir edilmiştir. Uzun saçları omuzlarına dökülmektedir ve başında altın bir çelenk bulunmaktadır. Boynunda ise Bizans tarzı bir kolye taşımaktadır. Sağlıklı ve sakin görünümlü kadın tasviri ile hamamda kazanılan sağlık da sembolize edilmiştir.

KHRESİS MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Apollon rahibinin kızı olan Khresis Truva'yı kuşatan Kral Agamennon'un kölesidir. Khresis özgürlüğüne kavuşmak için fidye olarak iki şehri Kral Agamennon'a sunmaktadır.

BÜFE MOZAİĞİ: M.S. III. YY. DEFNE (HARBİYE)

Eser yarı daire ve dikdörtgen olmak üzere iki kısımdan meydana gelmiştir. Yarı dairenin ortasında madalyon içinde elinde tuttuğu bir kartala su içiren Ganymedes görülmektedir. Mitolojiye göre, Zeus birgün çok güzel bir delikanlı ile karşılaştı ve cazibesine kapılmaktan kendini alıkoyamadı. Ganymedes adlı delikanlıyı sonsuza dek yanında tutmak için beraberinde Olympos'a götürmeye karar verdi. Ganymedes İda dağlarının yamaçlarında sürüsünü otlatırken Zeus bir kartal şekline girerek Olympos'tan aşağıya indi ve Ganymedes'i omuzlarından yakalayarak tanrılar dağına götürdü.

HERAKLESİN YILANLARI BOĞMASI MOZAİĞİ: M.S. II. YY. ANTAKYA

Mitolojiye göre Zeus'un, ölümlü bir kadından oğlu olan Herakles (Herkül) doğduğu gün karısı Hera'nın kıskançlığını üzerine çeker. Hera yeni doğan Herakles'i boğması için uyuduğu bir sırada iki yılan gönderir. Ancak Herakles uykudan uyanarak bir eliyle birini, diğer eliyle ötekini yakalar ve yılanların boğazını şiddetle sıkarak öldürür. Mozaikte bu sahne tasvir edilmektedir.

KEMGÖZ MOZAİĞİ: M.S. III YY. - ANTAKYA

Mozaiğin üzerinde yazılı olan KAICY, Yunanca 'size de' anlamına gelmektedir. Mozaikte, Antik Çağ'da olduğu gibi, bugün dahi, dünyanın birçok yerinde yaygın olan batıl inanışlar ve büyü temasını işleyen kemgöz; bir yılan, bir akrep, bir kırkayak ve bir panter ile bir köpeğin saldırısına uğramaktadır. Ayrıca üçlü bir mızrak yaba ile bir kılıç batırılmış olan kemgöz, bir kuş tarafından da gagalanmaktadır. Bu saldırıya arkasını dönmüş, elinde ucu sivri tılsımlı değnekler tutan erkek figürü, sola doğru yürümektedir.

PERSEUS - ANDROMEDA MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - SAMANDAĞ

Yunan mitolojisine göre Perseus, kendisine bakanları taşa çeviren Medusa'yı öldürmüştür. Denizler tanrısı Poseidon'un elinde esir bulunan Andromeda'yı kurtarmak içinse deniz canavarını öldürmesi gerekiyordu. Mozaikte Perseus'un Andromeda'yı kurtarması tasvir edilmektedir. Solda Andromeda'nın bağlandığı zincir sarkmakta ve ortada garip bir deniz canavarı yer almaktadır.

GEOMETRİK DESEN MOZAİĞİ: M.S. V. asırda

SARHOŞ DİONYSOS MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - ANTAKYA

Yunan mitolojisinde Şarap Tanrısı olarak yer alan Dionysos, bu mozaikte bir Maniad (şenliklerde kendisine refakat eden kadın) ve bir satyros ile resmedilmiştir. Dionysos'un kadehinden dökülen şarabı ise satyrosun bacakları arasındaki panter içmektedir. Satyroslar doğayı simgeleyen cinlerdir. Dionysos alayında yer alırlar.

YAZ MEVSİMİ: M.S. IV. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Mozaikte, sağ elinde çiçekli bir vazo bulunan ve yaz ayını temsil eden kısa elbiseli bir erkek resmedilmiştir. Sağ tarafı koyu kırmızı benekli, beyaz gölgeli, gri bir manto giymiştir. İç kenar siyah hatlar, kırmızı ve pembe taş ve mavi camla yapılmıştır. Tunik mor ve beyaz gölgeli açık kırmızıdır. Boyundan başlayıp aşağıya kadar uzanan elbise aşı boyalı ve gri gölgeli beyazdır. Başında her iki yanında koyu yeşil yapraklar bulunan ve dış hattı koyu kırmızı ile yapılmış pembe bir kep vardır.

EPİKOSMESİS (MÜZEYYEN): M.S. V. YY. - ANTAKYA

Meander şeridi ile sınırlandırılmış daire içinde bir kadın portresi görülmektedir. Portrenin başın iki yanında beyaz üzerine siyah taştan Epikosmosis (Grekçe) yazılıdır. Saçları kısa ve içeriye kıvrılmış olup başında büyük bir taç, kulaklarında küpeler, boynunda gerdanlık taşımaktadır. Omuzlarını örtecek şekilde üzerine bir manto almıştır. Göğüs hizasında tuttuğu sağ elin şahadet parmağı arasında siyah bir çubuk görünmektedir. Boyunda ve alt kısmında onarımlar mevcuttur.

NARKİSOS MOZAİĞİ DETAYI

SAHNE: Narkisos'un başı kahverengi - gri ve beyaz gölgeli bir hale ile çevrilmiştir. Bir kayaya oturmuştur ve göğsü üzerinde çaprazlama bir kayışa asılı kılıcı ve kayaya dayadığı sol eli yanından aşağı sarkmaktadır. Belinden üstü çıplak, alt kısmında kıvrımlı elbisesi, bağlı ayakkabısına kadar iner. Sol tarafta kuru bir ağaç, altta sol tarafta kış mevsimini sembolize eden bir figür bulunmaktadır. Kış figürü başından itibaren boynunun yanlarından geçen ve bir kap tutan ellerini örten bir manto giymiştir. Sağda, vazonun kenarından sarkan girlandı tutan bir kuş bulunmaktadır.

NARKİSOS MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - DEFNE (HARBİYE)

DIŞ BORDÜR: Grek anahtarı motifi, beyaz üzerine kırmızı dalgalı sorguç bordür, sarı ve siyah, ince kırmızı bordür ve dallı yapraklı bordürden oluşmaktadır. Yeşil, gri zeminin her köşesinde ve dört kenarın ortasında stilize edilmiş bir bitki bulunmakta bu bitkiden yaprak ve çiçeklerle beraber ince filizler çıkmaktadır. İÇ BORDÜR: Kırmızıdır.

NARKİSOS MOZAİĞİ DETAYI

NARKİSOS MOZAİĞİ DETAYI

ΗΧΕ
ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ

NARKİSOS MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Mitolojiye göre Narkisos yaşadığı yerin en yakışıklı erkeğiymiş. Durmadan çalışır onu seven hiçbir kıza dönüp bakmazmış. Kendisine aşık olan bir peri durumu tanrıça Hera'ya anlatmış. Hera çok sinirlenmiş ve kibirinden dolayı Narkisos'u cezalandırmak istemiş. Narkisos av dönüşü su içmek için bir dere kenarına inmiş. O sırada hiç farketmediği kendi güzelliğini görmüş ve kendine aşık olmuş. Narkisos artık saatlerce kendisini izlemeye başlamış. Böyle bir günde eriyip toprağa karışmış ve Nergis çiçeğine dönüşmüş.

B

LADON PSALİS MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - DEFNE (HARBİYE)

A- Trife (TRYPH) zevk ve işret, rahat yaşama anlamına gelmektedir. Sol elinde bir kadeh tutmaktadır. Sağ omzu açık bırakan bir elbise giymiştir. Başında çiçekli bir çelenk vardır.
B- Yunan mitolojisinde 2 ayrı nehri sembolize eden Ladon ve Psalis karşılıklı oturmuşlardır. Sakallı bir erkek olarak resmedilen Ladon sol elinde, içinden sular fışkıran bir bereket boynuzu tutmaktadır. Genç bir kadın olarak resmedilen Psalis ise sol dirseği ile yastıklara dayanmaktadır. Ladon'un başında nehir otlarından bir çelenk vardır.

MASKELİ MOZAİK: M.S. III-IV. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Zemini geometrik dekorasyondan oluşan maskeler mozaiğinin her zemini üzerine altı maske işlenmiştir. Mozaiğin koyu ve çok açık renkte hegzogonallerle meydana gelen bir bordürü mevcuttur.

MEVSİMLER MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Spiral şeritleri ile birbirinden ayrılmış dokuz ayrı sahneden meydana gelmiştir. Mozaiğin dört köşesinde mevsimleri temsil eden şahıslar, diğer kısımlarında da Grek Mitolojisinden alınmış sahnelerin tasvirleri görülür.

MEVSİMLER MOZAİĞİ DETAY

Kalidon-Domuz Avı: (İlkbahar ile Yaz arasında): Solda Atalanta, yerde avlanmış olan domuz, ortada Meleagros, sağda ise bir erkek figürü yer almaktadır. Atalanta'nın omzunda okdanlığı vardır. Melegros'un da sağ elinde ucu yere dayalı mızrak mevcuttur.

MEVSİMLER MOZAİĞİ DETAY

Mitolojiye göre Hippolytos, Theseus'la bir Amazon'un oğludur. Amazon anasından av ve savaş merakını almıştır. Mozaikte Hippolytos, üvey anası Phedra ve dadısı resmedilmiştir. Phedra üzüntülü görünmektedir. Hippolytos'un sol elinde mızrak bulunmakta, sağ elinin hareketinden ve yüz ifadesinden kızgın olduğu anlaşılmaktadır. Ortadaki dadı ise Phedra'ya yönelmiştir.

MEVSİMLER MOZAİĞİ DETAY

İlkbahar Mevsimi: Öne doğru ilerleyen çıplak bir vücutlu bir erkektir. Figürün başında yeşil yapraklardan bir çelenk, boynunda kırmızı çiçeklerden girland vardır. Sağ elinde içi dolu bir kase tutmaktadır. Solda ne olduğu belli olmayan vücudu tamamen kaybolmuş bir hayvanın yalnız iki ayağı görünmektedir.

MEVSİMLER MOZAİĞİ DETAY

Yaz Mevsimi: Kırmızı zemin üzerinde, çıplak, kanatlı bir figürdür. Başında başaklardan yapılmış bir çelenk, sağ elinde başak demeti, sol elinde orak tutmaktadır. Arkasına atılmış tuniği vardır ve vücudu sola meyletmiştir. Ayakları çizmelidir. Bordür ve renkler diğer panellerdeki gibidir.

MEVSİMLER MOZAİĞİ DETAY

Sonbahar Mevsimi: Kısa bir tunik giymiştir ve sırtında pelerin taşımaktadır. Kanatlı figür başında yapraklardan bir çelenk, sağ elinde bir meyve bıçağı, sol elinde içi meyve dolu bir sepet taşımaktadır. Ayakları çıplaktır.

MEVSİMLER MOZAİĞİ DETAY

Kış Mevsimi: Başından itibaren bütün vücudunu örten uzun bir tunik giymiştir. Figürün sağ eli tuniğin içindedir. Sol elinde bir şarap kadehi tutmaktadır.

MEVSİMLER MOZAİĞİ DETAY

İason ve Medeia ile bir hizmetkarın arkasına saklanan Medeia'nın kardeşi Assyrtos resmedilmiştir. İason "Altın Post"u almak için imkansız maceralara atılan Yunanlı bir kahraman, Medeia ise ilk görüşte aşık olup ona yardım eden kralın büyücü kızıdır. Medeia, İason'un aşkı uğruna ağabeyini öldürmüş ve "Altın Post"u alan İason'la birlikte ülkesini terk edip kaçmıştır.

KUŞLAR MOZAİĞİ DETAY

KUŞLAR MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - ANTAKYA

Bir evin döşemesi olarak yapılmış olan mozaikte çeşitli kuşlar resmedilmiştir. Merkezde başı haleli kadın büstü bulunmaktadır. Cepheden tasvir edilmiş kadın portresinin kulaklarında küpeleri dikkat çekicidir. Bordürü kuşlar, çiçeklerle dekoreli olup geometrik şekillerle sınırlandırılmıştır.

KUŞLAR MOZAİĞİ: M.S. IV.-V. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Kuşlu döşeme mozaiği. Bordür koyu gri üzerinde beyaz renkte stilize edilmiş yapraklar ve filizlerden oluşmaktadır. Zemin beyaz renktedir. Alttaki büyük kuş koyu griden açık griye gölgelidir. Soldaki dişi tavus kuşundan başka bütün diğer kuşlar koyu gri ile doldurulmuştur. Bazı kanatlar ve sırtlar siyah renktedir.

MEYVELER MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Ortadaki madalyonda Gaia sembolize edilmiştir. Yunan mitolojisindeki Tanrıça Gaia'yı temsil etmektedir. İçinde meyveler bulunan elbisesinin eteklerini tutmaktadır. Madalyonun dışında ise yapraklar üzerinde çeşitli meyveler yer almaktadır.

GEOMETRİK MOZAİK: M.S. IV.-V. YY. - ANTAKYA

IPHIGENIA AULIS'te MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - ANTAKYA

Mitolojie göre Miken Kralı Agamennon yanlışlıkla öldürdüğü avcılık tanrıçası Artemis'in geyiğine karşılık kızı İphigenia'yı kurban etmek ister. Artemis bunun yerine İphigenia'yı alır ve bir adaya götürerek rahibe yapar. Adaya ilk gelecek olanı da kendisine kurban etmekle görevlendirir. İphigenia adaya ilk gelen kişinin kardeşi Orestes olduğunu son anda anlar. Birlikte adadan kaçarlar. Mozaik'te İphigenia'nın Artemis'e kurban edilmek üzere babası Agamennon tarafından Aulis'teki evinden alınışı resmedilmiştir.

ÇOBANLIĞA AİT SAHNE MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - ANTAKYA
İki sahneden oluşan mozaiğin alt sahnesinde başında yaprak ve çiçeklerden bir çelenk taşıyan Bios (Hayat) dekolte elbiseli bir kadın olarak canlandırılmıştır.

PEGASOS VE SU PERİLERİ MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Nymph'ler (Su Perileri) Yunan Mitolojisi nde yeri ve denizi dolduran sayısız çokluktaki dişi, tanrısal varlıklardır. Ölümsüz değillerdir ama çok uzun yıllar yaşarlar ve hep genç ve güzel kalırlar. Doğurganlık ve zariflik simgesidirler. Mitlerde genellikle güzellikleri yüzünden başlarından geçenler anlatılır, perilerin güzelliğine vurgu yapılır. Pegasos ise deniz tanrısı Poseidon ile yılan saçlı Medusa'nın oğlu ve dev Chrysaor'un kardeşi olduğuna inanılan kanatlı at.

GEOMETRİK MOTİFLİ MOZAİK: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

DİONYSOS'UN ZAFER ALAYI MOZAİĞİ DETAY: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Roma ve Yunan mitolojisine göre Dionysos şarap tanrısıdır. Bağ bozumu tanrısı olarak da bilinir. Halk tarafından diğer tanrılara göre daha çok benimsenen Dionysos adına bir çok festival ve bağ bozumu şenlikleri düzenlenmiştir. Bu şenliklerde bir koro bulunmaktaydı; daha sonraları koronun önüne bir oyuncu, daha sonra ikinci bir oyuncu geçmiş, böylece tiyatronun temelleri atılmıştır.

DİONYSOS'UN ZAFER ALAYI MOZAİĞİ DETAY: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

İSİS'E AİT SEREMONİ MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - DEFNE (HARBİYE) - YAKTO

İSİS'E AİT SEREMONİ MOZAİĞİ DETAYI: M.S. II. YY. - DEFNE (HARBİYE) - YAKTO

HAVUZ BAŞINDA TAVUS KUŞU MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Kuşlu dikdörtgen panel, geometrik bordür ve motiflerle çerçevelenmiştir. Tavus kuşu, dış hattı gri ve siyah, içi yeşil gri, bejle doldurulmuştur. Kanat dış hattı bej ve içi pembe, yeşil bej ile parlak beyazdır. Kuyruk dış hattı gri ve içi pembe, kırmızı ve bejdir. Soldaki ve sağdaki kuşların, dış hattı gri, içi gri bej, kırmızı ve parlak beyazdır. Pençelerinde tuttukları dallar yeşil, yeşilimsi gri, zemin sarı, dış hatları siyahtır. Örgülerin dış hattı siyah, içi beyaz, pembe, kırmızı, beyaz, gri ve yeşilimsi bejle doldurulmuştur.

SEVİNÇ TAŞAHHUSU MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Kadın başı. Giysisi kırmızı, üzerindeki mantosu ise sarıdır. Koyu mor bir atkı omuzlarından sarkmakta olup, yeşil küpelidir.

Taşahhus: Şahıs şekline bürünme. Burada mozaiğe verilen isim, mozaiği ortaya çıkaran heyetin yorumudur. Sevinç soyut bir kavramdır. Bu soyut kavramın bir kişide sembolize edilmesi için bu isim verilmiştir.

LOTUS ÇİÇEĞİ DEMETİ MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Çiçekli döşeme denilen bir döşemeye ait geometrik mozaik parçasıdır. Bordür, üst üste heksagonaller, farklı şekillerde bantlar, dama taşları ve Greklerle süslenmiş olan karelerle ayrılmıştır. Daha içteki bordür stilize çiçeklerle süslenmiştir. Döşeme üzerine düzgün bir şekilde tanzim edilen ve diğerlerinden daha küçük güllerle ayrılan eksenli ve dört yapraklı çiçekler serpiştirilmiştir.

ÜÇ İŞRET SAHNESİ MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Geometrik panellerin arasına yerleştirilmiş üç ayrı sahne ve bu sahnelerde bir kadın ve bir erkek figürü görülmektedir.

Soldaki figür, himation giymiştir. Eli açık pembe menekşe gölgeli ve pembemsi beyaz gölgeli, parmaklar kırmızı ile ayrılmış, sol bacak ve ayak ön tarafta kırmızı ile çevrilmiş, ayak parmakları kırmızı ile yapılmıştır. Sağdaki figürün çapraz kıvrımlı elbisesi vardır.

MOZAİK PARÇASI: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)
Eserde iki şahsın bacakları ve ayakları görülmektedir. Fazlasıyla hasar görmüş bir mozaik parçasıdır.

OCEANUS VE TETHYS MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Oceanus, Yunan mitolojisinde, Uranus ile Gaia'nın çocuğu olan titandır. Tüm okyanusların kişileşmiş hali olan Oceanus, genelde kaslı bir adamın uzun sakallı ve istakoz kıskaçlı yüzüyle simgeleniyor, alt kısmı ise bir yılanı andırıyordu. Oceanos'un, kardeşi olan bir başka titanla, Tethys'le evlenmesi üçbin deniz nymphelerinin (peri) oluşmasına neden oldu. oceanids olarak da bilinen bu nymphelerin her biri ayrı bir ırmak, çay, göl ya da havuzun hakimleri oldular.

BAHTİYAR KAMBUR MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - ANTAKYA

Roma döneminde evlerin giriş kısmına nazarlık olarak yaptırılan türden bir mozaiktir. Üzerinde "kim baktığı mekan yada içindekiler hakkında ne düşünürse aynısı ile karşılaşsın" anlamına gelen KAICY kelimesi yazmaktadır. Batıl inançları konu eden mozaikte, sırtındaki dev çıkıntısı ile "Mutlu Kambur" elinde değnekler tutarak yürümektedir.

SÜKÛN MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - ANTAKYA

AMERİMNİA şeklinde bir yazıt. Kum saati şeklinde motiflerden meydana gelen bordür koyu gri ve siyahla karışık bir çerçeve ile kuşatılmıştır. Amerimnia, bir himation giymiş, sağa doğru biraz uzanmış şekilde oturmuştur. Elbisenin kıvrımları başarılı bir şekilde resmedilmiştir. Başında çiçeklerden bir çelenk vardır. Sağ elini yukarı kaldırmış sol elinde muhtelif renkte bir obje tutmaktadır.

DANSÖZLER MOZAİĞİ: M.S. II-III. YY. - SAMANDAĞ

Soldaki panoda genç bir satyr, sağ elinde bir müzik aleti (syrinx) tutmakta, onun önündeki maenad (şarap tanrısının perisi) ise, kolları ve vücudu ile sağa doğru kıvrılırken, elindeki zilleri çalarak saytr'a bakmaktadır. İkisinin de başı, çelenklerle süslüdür. Sağdaki panoda ise daha yaşlıca bir satyr, benzer figürlerle daha yaşlıca bir maenad ile dans etmektedir

DANSÖZLER MOZAİĞİ: M.S. II-III. YY. - SAMANDAĞ

TARSUS MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - TARSUS

Mozaik, 1948 yılında Tarsus Adliye Sarayı temeli kazılırken ortaya çıkarılmıştır. Kazıyı Hatay Arkeoloji Müzesi gerçekleştirmiş ve eseri Hatay Arkeoloji Müzesi'ne nakletmiştir. Büyüklüğü, 7x8 metre olan mozaik on beş parçaya bölünerek müzeye nakledilmiştir. Bir evin salon döşemesi olduğu tahmin edilen eser, üç resimli pano ve bordürlerle süslenmiştir.

A-Tablosu: 1,94x2,14 metre spiral ve dalga şeridi ile çerçevelenmiş tabloda vahşi hayvanlar ortasında Lir çalan bir şahıs görülmektedir. Sırtında uzun bir elbise ile göğsünde kopçalanan bir manto, başında başlık, ayaklarında uzun konçlu ve üstünden bağlı botlar vardır.

Lir sol tarafta bir kayanın üstüne yerleştirilmiş çalgıcı, sol kolu çalgının arkasında sağ kolu önde sağ elinde tuttuğu bir çeşit pena ile tellere vurmaktadır. Yan oturduğu kayanın üstünde vücut hafifçe soluna döndüğü için belden yukarısı cepheden görülmekte, başı yukarı kalkık, bakışları çok çok uzaklardadır.

Yarı daire şeklinde etrafını çeviren hayvanlar sırasıyla kartal, aslan, yaban öküzü, kaplan, fil, ayı, pars, yaban keçisi sakin müziği dinlemektedirler. Sağ tarafta görülen ağaçta ona doğru eğilmiş kayalar bile ev gibi tasvir edilmiştir. Yunan mitolojisine göre Lyrasından çıkardığı nağmelerle bütün tabiatı bu derece mest eden büyük şarkıcı Orpheus'tur.

B-Tablosu: 2,14X2,14 m2 spiral ve örgü şeridi ile çerçevelenen bu tablonun yarıdan fazlası harap olmuştur. Mevcut kısımda asma dalları arasında sola doğru ilerleyen bir kadın görülmektedir. Uzun bir elbise ve üstünde bağlı ayakkabılar giymiştir. Sol kolu ileri uzatmış, sağ kolunu başı hizasına kaldırmış, geriye bakmaktadır. Kadının baktığı istikamette çıplak bir erkeğin bazı vücut kısımları fark edilmektedir. Yalnız erkeğin vücut ekseni ile kadınınki arasında 90 derecelik bir açı mevcut olup, bu tabloda zemin hattının kaldırılmış olduğu anlaşılmaktadır. Dionysos'la ilgili bir sahne olması muhtemeldir.

C-Tablosu: 1,95x2,13 metre Orpheus tablosunun eşi şeritlerle çerçevelenen bu tabloda pek kocaman bir kartalın bütün haşmetiyle kanatlarını açarak koltuk altlarından yakaladığı bir delikanlıyı yükseklere doğru kaçırdığı, sağ tarafta oturmuş bir kadınla sol tarafta ayakta duran sakallı bir erkeğin şaşkınlıkla bu olayı seyrettikleri görülmektedir. Kaçırılan delikanlının göğsünde kopçalanan mantosu geriye kaymış çıplak vücudu ortaya çıkmıştır. Ayaklarında üstünden bağlı uzun konçlu botlar bulunmakta sol elinde uzun bir cisim tutmaktadır. Yandaki erkek korku ile kendini geri atmış, o da aynı noktaya bakmakta sağ eliyle -yok olmaz- der gibi bir işaret yapmaktadır. Üstünde kısa bir elbise, uzunca bir manto, ayağında uzun konçlu botlar bulunmakta, sol elinde ucu kıvrık bir baston tutmaktadır. Diğer yandaki kadın ise, sol elini kendini göstermekte ve -ben

mi- der gibi işaret yapmaktadır. Üstünde açık yakalı kolsuz uzun bir elbise ve rahatça oturduğu kayanın üstüne koymuş olduğu görülen bir manto bulunmaktadır. Tam ortada ulur gibi başı yukarı kalkık bir köpek yer almıştır. A tablosunda olduğu gibi burada da sanatkar Yunan mitolojisinden alınmış bir sahneyi canlandırmaya çalışmıştır.

"Zeus kutsal hayvanı olan kartal şekline girerek Troia kralı Tros'un güzel oğlu Ganymedes'i kaçırmış ve onu tanrıların sakisi yapmış…, bu olay antik sanatla hem mozaikler üstünde hem de heykeltraşlıkta pek çok defalar kullanılmıştır. Fakat Tarsus mozaiğinde diğer eserlerde olduğu gibi sadece Ganymedes ve kartal değil, anne ve babası olması çok muhtemel ki şahıs daha ilave edilerek hem kareye yakın bir saha içinde kompozisyon dengesi saplanmış, hem de olay daha etkili bir şekilde hikaye edilmiştir.

TARSUS MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - TARSUS

ZENCİ BALIKÇI MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - ANTAKYA

Arkasına bakarak koşan bir zenci balıkçı, sol elinde, iki ucunda birer sepet olan bir sırık taşımaktadır. Sağ elinde ise iki değnek olan zenci balıkçının siyah parlak gözleri ve geniş siperli bir şapkası vardır

TERKEDİLMİŞ ARİADNE MOZAİĞİ: M.S. II-III. YY. - SAMANDAĞ

Aralıklı olarak açık ve koyu renkte testere dişli motiflerden teşekkül eden bir çerçeve içinde koyu renk bir sıranın her tarafında, renkli karelerle meydana gelen kare şeklinde geometrik motifli bir zemin döşemesidir. Bu zemin içe doğru ikinci bir çerçeve ile ve bu çerçevenin içinde de mitolojik sahne ve geometrik şekillerden meydana gelmektedir. Mitolojik sahnede üstte ve iki uçta kartallar ve merkezde karşı karşıya duran diğer kartallarla beraber siyah zeminli bir bordür vardır. Muhtelif hayvanlar birbirinden vazolarla

ayrılmışlardır. Altta mimari tarzda üç sütunla üç kısma ayrılmış bir sahne görülmektedir. Merkezi panelde, Ariadne uyur vaziyette temsil edilmiştir. Solunda kayalar üzerinde elinde thyrsus (sarmaşıklı asa) tutan uzun giysili Dionysos görülüyor. Bunların arkasında uçar vaziyette kanatlı bir Eros yer almaktadır. Soldaki panel Bakat'ı temsil etmektedir. Sağdaki panelde ise ayakta duran bir Silen, sağ eliyle bir kase, sol eliyle de bir thyrsus tutuyor.

TERKEDİLMİŞ ARİADNE MOZAİĞİ DETAYI

← **SARHOŞ DİONYSOS MOZAİĞİ VE DETAYI**: M.S. IV. YY. - ANTAKYA

Sarhoş Dionysos, küçük bir satirin omzuna yaslanmıştır. Başını hafifçe sola eğmiş, gözlerini boşluğa dikmiştir. Sağ kolunu Dionysos'a dayamış olan satir, O'na bakmakta ve sol elinde bir çoban değneği tutmaktadır. Dionysus'un saçları, kıvrımlar halinde omzuna dökülmektedir. Yeşil tonda bir manto, belini ve bacaklarını örtmekte, ayağında kırmızı renkte sandallar bulunmaktadır. Sağ elindeki kadehinden dökülen şarabı, bir panter içmektedir. Mozaiğin alt kısmında, geometrik desenlerle süslü bir pano bulunmaktadır.

HOKKABAZLAR MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - ANTAKYA

Yürüyen üç figür vardır. Arka zemin beyaz, ön zemin gridir. Her bir figür bir nevi beyaz giysilidir. Yürüyen figürlerden biri elinde küçük bir maymun taşımaktadır. İkinci figür, tabureye benzeyen bir şey taşımaktadır. Üçüncü figür ise ne olduğu belli olmayan bir şey taşımaktadır. Bu taşınan şey sol omzundan aşağı doğru asılmış bir vaziyettedir.

GECE ALEMİ MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - ANTAKYA

Mitolojiye göre deniz ilahlarının gece alemini tasvir etmektedir. Vücutlarının alt kısmı balık olan Tritonlar ve başlarının üstünde pelerinleri dalgalanan Nereidler eğlenmektedir. Başları üstünde Grekçe adları yazılmaktadır. Galatya bir deniz perisidir. Galatya'nın vücudu beyaz, göğüsleri kırmızı içinde işlenmiş, saç açık mor ile sarı, muhtelif şekilli ve gölgelidir. Anabesinius da bir Tritondur. Saçları mavi-gri ve menekşe rengindedir. Boynuzları kırmızı ile açık menekşedir.

AMAZON MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - YAKTO (HARBİYE)

Avlanan Amazon, pembe bir at üzerinde, sağa doğru şahlanmış açık koyu pembe renk panoda aslana kargısını saplamaktadır. Amazon'un arkasındaki atlı hizmetçi Amazon'a şemsiye tutar. Sağ tarafta, etrafı siyah bordürlü bir ağaç vardır. Sol yanda da üçüncü bir atlı (atın baş tarafı ve atlının aslana nişan alan kolu görülüyor.) okunu germiş aslana saldırı halindedir. Sağ taraftaki ağaç, yapraklarının formu dikkate alınacak olursa bir çınar ağacıdır.

TETHYS OKEANUS MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - ANTAKYA

Mozaiğin sağında, kolunu ve dizini örten mavi mantosu ile bir kayanın üzerinde oturan Okeanus, sola, eşine doğru bakmaktadır. Saçları lüleler halinde omuzlarına dökülmektedir. Sağ elinde, omzuna dayanmış bir dümen sopası tutmakta olan Okeanus'un vücudu heybetlidir. Mozaiğin solunda, bacak bacak üstüne atmış Tethys bulunmaktadır. Yuvarlak yüzü, iri parlak gözleri, omzuna bukleler halinde dökülmüş saçları vardır. Geri planda, yeşilimsi açık mavili gölgeleri ile balıklar, deniz kabukları ve yılan balıkları yüzmektedir

PSYKHELER KAYIĞI MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

İki Pyskhe (Psihe: Aşk yüzünden duyulan zevk ve acının temsilcisi) vücutlarının yarısı buluttan dışarı çıkmış sola doğru uçmakta, kanatları üzerinde ayakta duran Eros elindeki kırbaçla onlara istikamet vermektedir. Mozaiğin bordürü sarı ve siyah üzerine sarı sarmaşık yaprakları arasında sarı ve kırmızı dalgalı süsleme ile oluşturulmuştur. Panelin çerçevesi sarı ve beyazdan meydana gelmiştir. Ten kısmı beyaz, açık kırmızı ve gridir. Eros'un saçı kırmızı-bej ve menekşe gölgelidir. olup gözlerin gölgesi gridir.

LAKEDEMONİA VE EVROTOS MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - ANTAKYA

Mozaikte Lakedomonia (Yunanistan'da bir eyalet) ve Evrotas (bu eyaleti sulayan ırmak) sembolize edilmiştir. Eurotas'ın başında yeşil nehir otlarından bir çelenk vardır. Vücudu genel görünüş itibarıyla açık ve koyu menekşe, açık kırmızı, sarı, parlak ve beyaz gölgelidir. Mitolojiye göre Lakedomonya, Jüpiter'in oğludur.

HERMAPHRODİTOS MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)
Satyros ile Hermoafroditos'un mücadelesi sahnelenmiştir. Bu döşemenin geometrik panelleri sarı, beyaz, gri, kırmızı ve siyahla bezenmiştir.

TALASSA DENİZ MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - YAKTO - HARBİYE

Dalgalar arasından çıkan Talassa figürü çıplaktır. Yeşilimsi bir yılan göğsünün etrafında sarılmıştır. Yüz ifadesi hüzünlüdür. Saçlar arasında saklanmış kulaklarda armut veya yaprak şeklinde halkalar vardır. Saçlar ortadan bir çizgi ile ayrılmış, uçları kıvrıktır ve rüzgarla dalgalanmaktadır. Başının üstünde ıstakoz kıskaçları var. Sağ elinde, bir kürek, diğer elinde küçük yeşil bir yunus balığı tutmaktadır. Mozaiğin diğer kısmında balık avlayan veya yunus balıkları üzerine binen çıplak çocuklar gösterilmiştir. Suyun içinde muhtelif balıklar görülmektedir. Sağdaki küçük kenarda olta ile balık avlayan bir çocuk görülmektedir. Bunun karşısındaki büyük kenarda ağ ile yapılan iki balık avı sahnesi yer almaktadır. Solda, bir kayık içindeki iki çocuktan biri oturmuş diğeri eğilmiş vaziyettedir. Kayığın önünde çeşitli balıklar görülmektedir. Bu mozaiğin önemli bir özelliği cam küp kullanılmadan deniz renginin verilebilmiş olmasıdır.

YAKTO MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - DEFNE (HARBİYE)

YAKTO MOZAİĞİ DETAYI

YAKTO MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Büyük bir kısmı av sahnesiyle hayvan mücadelelerinden oluşmaktadır. Mozaik 3 kısımdan meydana gelmektedir:

1-Ortadaki madalyon, MEGALASOPHIA büyük ruh, bir örgü bordürle çevrilmiştir.

2-Av sahneleri ve hayvan mücadeleleri:

Aslan avlayan Narkisos (NAPKICOC), panter avlayan Tiresias (THPHCIAC), ayı avlayan Akteon (AKTEWN), avladığı hayvan tamamiyle kaybolmuş İppolitas, dişi bir kaplan avlayan Meleagros ve yaban domuzu avlayan Adonis. Köpeklerle boğuşan teke, boğa kovalayan bir ayı, bir dişi aslanla boğuşan at ve geyik yakalayan bir aslan. Avcıların isimleri başlarının üstüne yazılmıştır. Bu kısmın köşelerinde birer ağaç, diğer boşluklarında muhtelif ağaç ve nebatlarla hayvanlar görülmektedir.

3-Mozaiğin av sahnelerinden girift bir örgü bordürle ayrılmıştır. Bu bölüm çok hasara uğramıştır.

Antakya, Harbiye'deki MS V. asra ait binaların isimleri yazılmak suretiyle bordürde gösterilmiştir. Bundan başka günlük hayata ait muhtelif sahneleri canlandırmaktadır.

1-Adam ve iki katır
2-Bir kilise
3-Patikada süvari
4-Kurban takdim edilen bina
5-Bir köprü
6-Bir hamal
7-Bir kahve
8-Yolcular
9-Süvari ve uşak
10-Pallas kaynağı
11-Hususi hamam
12-Olimpiyat Stadyumu
13-Martyrion Laboratuarı
14-Gazino
15-Şehir hamamı
16-Özel konut
17-Özel konut
18-Özel konut
19-Bir satıcı
20-Kasap dükkanı
21-Esnaf grubu
22-Kumarbazlar grubu ve bir kadın
23-Üç statü (heykel)
24-Kapalı Çarşı
25-Süvariyle seyyar satıcı
26-Evler

BALIKLAR VE ÖRDEKLER MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Dörtgen şekil süslemeli paneller daha büyük geometrik dörtgenlerle çevrilmiş halde birbirini takip eden, birbiri üstüne gelen düzenlemeli bantlıdır.

KUŞLAR VE NEBATLAR MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - ANTAKYA

Dörtgen şekil süslemeli paneller daha büyük geometrik dörtgenlerle çevrilmiş halde birbirini takip eden, birbiri üstüne gelen düzenlemeli bantlıdır. Soldaki ördek yeşil başlıdır. Gövdesinin üst hattı menekşe rengi ve gri ile parlak sarı gölgelidir. Gövdenin alt hattı yeşildir.

Sağdaki kuşun (ördek), başının dış hattı mavi siyah, içi yeşil ve parlak beyazla, açık gagası kırmızı ile doldurulmuştur.

BALIKLAR MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - DEFNE (HARBİYE)

GÜNEŞ SAATİ MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Ayakta neşeli bir şahıs saate bakmaktadır. Yazıda, Grekçe ile "dokuzu geçiyor" yazılıdır. Güneş saatinde, grup on ikide olduğuna göre, günlük çalışma sona ermiş, artık eğlence ve istirahat saati başlamış demektir.Şahsın elbisesinin üst kısmı beyaz ve gri-yeşil ile sol omuz üzeri menekşe cam ile karıştırılmıştır. Mantosu sarı ve hafif olarak bejle gri ve parlak beyaz gölgelendirilmiştir. Sütun gri ile parlak beyaz, koyu gri gölgeli, Basite (güneş saati)' nin üstü siyahtır.

KUŞLAR VE ROZET MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - DEFNE (HARBİYE)

EROS VE PSYCHE MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - SAMANDAĞ

Dış bordür kırmızı, pervaz dıştan içe doğru siyah kırmızı, yeşil beyaz, ortada muntazam dizilmiş beyaz eşkenar dörtgenlerden oluşmakta ve içlerinde kırmızı haç bulunmaktadır. Sahnede Psykhe uyuyan Eros'a doğru yürümektedir. Başında yeşil yapraklardan bir çelenk ve başının sağ ve solunda yine yeşil büyük yapraklardan iki kanat mevcuttur. Elbisesi yeşil cam mozaiklerle işlenmiştir. Sağ kolunu Eros'a doğru uzatmıştır. Eros yana doğru uzanmış, bir ağacın altında yatmaktadır. Sık yapraklı ağaçta Eros'un okdanlığı asılıdır.

NEHİR İLAHLARI MOZAİĞİ: M.S. II.-III. YY. - SAMANDAĞ

Geometrik bezeme: Dış bordür siyah. Örgü bordürün dış hatları siyah, içi kırmızı, sarı, beyazla doldurulmuş ve her kıvrımın ortasında bir tane beyaz taş işlenmiştir. İç bordür kırmızıdır. Orta kısım Svastika (bir nevi gamalı haç)'lar bulunan sekizgenlerden teşekkül etmiş girift bezemelerden ibarettir. Bütün mozaik siyah, kırmızı, sarı ve beyaz renklerle yapılmış iç içe girmiş daireler doldurulmuştur. Dairelerin içlerinde dört kollu birer yıldız ve yıldızların ortasında birer kare vardır.

TRYPHE (İŞRET) MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - ANTAKYA

Paneller(metoplar) beyaz üzerine grimsi bej renkte karga ayağı izi bir bordürle sınırlandırılmıştır. Trife (zevk, işu işret) yazısı kırmızıdır. Figürün yüz ve kolları pembe ve kırmızı ile parlak beyazdır. Başı ve boynunun dış hattı mavi siyah, beyaz, sarı, kırmızı, yeşil ve gridir.

BİOS (HAYAT) MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - ANTAKYA

BİOC (Hayat) yazısı kırmızıdır. Figürün yüzü ve elleri pembe, kırmızı ile parlak beyaz tonda, saç mavi-siyah ve koyu gri, başlık beyaz pembe ve kırmızı elbisenin üst kısmının dış hattı gri, içi de beyaz, gri ve tek bir yeşil hatlıdır. Elbise sol omuzu ile vücudunun alt kısmını örtmekte olup dış hattı koyu gri ve koyu kırmızı içi de beyaz, pembe, koyu kırmızı ve bejdir. Yastık mavi-siyah ve yeşil olup merkezi bir tek gridir. Sağ elinde bir obje bulunmaktadır.

ATLET MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - SAMANDAĞ

Dış bordür siyah, pervaz kırmızı, yeşil, beyazdır. Siyah olan içi, çerçeve içinde yine içi yeşil yapraklarla tezyin edilmiş siyah renkte bir daire mevcuttur. Asıl yazı beyaz zemin üzerindeki büstün soluna iki sıra halinde yazılmıştır. Atletin saçları çok muhtelif renkleri ihtiva etmektedir. Ara çerçevenin köşeleri çiçek dalları ile tezyin edilmiştir.

ACHİLES VE DİEDEMİA MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - SAMANDAĞ

Ayakları üstündeki tuniğin alt kısmı açık menekşe, pembe siyah ve koyu gölgeli, siyah, elbise dizlerin üzerinde çok kıvrımlı, altının dış kenarı siyah, gölgeler koyu menekşeden gri kahverengi ve kahverengiye, limon sarısı camdan sarıya ve turuncu kahverengiye dönüşür. Üstteki kıvrımlar ve dizler üzerindeki beyaz ışıklar hemen tamamıyla dökülmüş koyu mavi camdan iki sahayı ayırmaktadır.

ANANEOSİS MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - ANTAKYA

Mitolojide ilkbahar tanrıçası olarak Anoneosis'in, bitkilerin doğup büyümesinden ve meyve vermesinden sorumlu olduğuna inanılırdı. Madalyon içinde genç bir kadın olarak tasvir edilen Ananeosis'in giysilerinde Bizans etkisi bulunmaktadır. Geç Roma döneminin bir eseri olan mozaiğin etrafında ayrıca, çiçeklerle süslenmiş rozetler yer almaktadır.

ARETHUSA MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - İSKENDERUN

Arethusa, mitolojide bir Nymph, ve Nereus'un kızıdır. Artemis'in gözdelerindendir. Kendisine aşık olan Alpheus isimli bir göl tanrısından kaçarken, yolu Ortygia adasına varmıştır. Burada Artemis'ten yardım istemiş, o da Arethusa'yı bir kaynağa çevirmiştir. Ancak yılmaz göl tanrısı, ırmağının yönünü yeraltına çevirerek kendi suları ile onunkileri karıştırmıştır.

MAHSULLER MOZAİĞİ: M.S. IV. YY. - ANTAKYA

Mitolojide arz ve hububat tanrılarının manevi şahsiyetleri sembolize edilmiştir. Birinci grupta, Aigiptos, fildişi iğne, açık sarı, fil hortumundan şapka, siyah, sarı ve amudi edilmiş kayalar ve yapraklar taşımaktadır. İkinci grupta, Toprak ilahının ayağına kadar sarı hububat başağı görülmektedir. Karpoi (hububat) beyaz, karışık, açık kırmızı ve açık gridir. Aroura (tarla), gri üzerine açık menekşe gölgelidir. Hububat çelengi sarı, kırmızı, zemin açık sarı ve gri gölgelidir.

ΠΟΙ

ΚΑΡΠΟΙ

GEMİ İLE DENİZE AÇILMA MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - ANTAKYA

Mozaik birkaç sıra bordürle çevrilmiştir. Kuşlar ve çiçekler, yapraklar, muhtelif av sahneleri vardır. Mozaiğin esas sahnelerinde, sağda bir gemi ve içinde bir figür, solda diğer bir gemi ile başka bir figür görülmektedir. Üstte, gökte bir Victoria vardır. Mozaik çok küçük küpler halinde taşlarla yapılmış, fazlaca cam kullanılmıştır.

KENTAURUS MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

İki karyatit tarafından taşınan bir tiyatro sahnesidir. Sahnenin ortasında üç figüre ait zengin elbise kalıntıları görülmektedir. Sahne kaide frizinde Lapitlerle Kentaurosların savaşı işlenmiştir. Mozaikte beyaz, gri, açık sarı, menekşe, yeşil, siyah, kahverengi, kırmızı gibi renklerle zengin gölgeler, perspektif yüzeyler meydana getirilmiştir.

APOLLON ve DAFNE MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Mozaikte Apollon ve Daphne efsanesi işlenmiştir. Elbisesi dizlerine kadar kaymış çıplak Daphne sola doğru geniş adımlarla kaçmaktadır. Başındaki ışın çelengi ile kendisini takip eden Apollon tarafından yakalanmak üzeredir. Mozaikte mitolojinin güzel peri kızı Daphne'nin kendini Apollon'dan kurtarmak için Defne ağacına dönüşmesi konu olarak ele alınmıştır.

KOÇ BAŞLARI MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Dört ayrı kısımdan meydana gelen mozaiğin 3. kısmıdır. İki çift koç başı simetrik olarak işlenmiştir. Renkler sarı, gri gölgeler, beyaz ve açık sarıdan koyu sarıya kadar tonlar halinde kullanılmıştır. Boynuzlar koyu gri, boyun etrafı açık, koyu kırmızı bantlı, öndeki kanatlar gri ve siyah, kanatların arasındaki tezyinat beyaz, koyu kırmızı içinde gri yeşil, bandın ve çiçek motif başlarının da altı gri, gri-yeşil, kırmızı ve açık kırmızıdır. Koç, açık-koyu gri ve açık menekşedir.

KTİSİS MOZAİĞİ: M.S. V. YY. - ANTAKYA

Mozaikte Ktisis'in çevresinde, hayvanlar, kuşlar ve ağaçlar işlenmiştir. Ktisis'in madalyonu, siyah, açık kırmızı ve beyaz olmak üzere beş renkle örgülü bir siyah daire ile sınırlandırılmıştır. Elbisenin konturu siyahtır, kadının iç elbisesi beyaz üzerine yeşil menekşe ve beyaz dallıdır. Yüzü açık kırmızı ile parlak beyaz olup açık menekşe ve açık mavi gölgelidir. Siyah saçlıdır, açık sarı ipli ve beyaz bantlı olup tezyinat yeşil cam ve kırmızı dörtgenlerden meydana gelmiştir. Kuşlar siyah olup, beyaz, sarı, gri ve kırmızı ile ayrılmıştır.

ASLAN MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Sedef tekniği ile beraber çiçekli halı döşemesi, dört yapraklı rozetler, hayvanın arka ayakları, cihenetinde yapılmış gül tomurcukları, dışarı doğru koyu bir post ve koyu bir çerçeve ile nihayetlenen merkezi motif bir aslanı temsil etmektedir. Aslan engebeli bir zemin üzerinde sola doğru yürüyor. Önünde ve arkasında ot kümeleri, boynunun etrafında dalgalanan rübanlar mevcuttur.

DİONYSOS AİLESİ MOZAİĞİ: M.S. III. YY. - ANTAKYA

Bir çerçeve içinde solda bir kayanın üzerine oturmuş çift flüt çalan bir şahıs tasvir edilmiştir. Sağda ise çok hasar görmüş olduğundan, elinde tuttuğu bastonundan başka bir şeyi görülmeyen başka bir şahıs görülmektedir.

ÇİÇEKLİ MOZAİK: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Dış bordür, kırmızı ile çevrilmiştir. Beyaz zemin üzerine serpilmiş kırmızı küçük eşkenar dörtgenler vardır. Siyah zemin üzerinde uç uca eklenmiş bir sıra sarı renkli eşkenar dörtgenler, sarı ile yapılmış, araları sarı ile doldurulmuştur. Perspektif şerit bordür; beyazla sınırlanmış, dış tarafı kırmızı, gölgeli beyaz, iç tarafı koyu gri gölgeli açık gridir. Siyah üzerine birçok renklerle yapılmış Akantus yaprağının esas kısmı koyu zeytin yeşili ve gridir.

PARİSİN HÜKMÜ MOZAİĞİ: M.S. II. YY. - ANTAKYA

Mozaikte sağda Hermes, ortada Paris'in yer aldığı Grek mitolojisinden bir konu işlenmiştir. Paris'in baş ve bacak kısımları hasarlı durumdadır. Paris'in bir konuyla ilgili hakemliği söz konusudur.

KEKLİKLİ MOZAİK: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)

Dış kenarı gri siyah bir dörtgen, boşluğu açık gri üzerinde koyu kahverengi gri aşı boya, sarı kırmızı, beyaz ve koyu gri ile yapılmış birleşik merkezli dairelerden oluşmaktadır. Örgü bordürün kenarları siyah, aşı boya gölgeli beyaz ve arduvaz grisi gölgeli beyaz, noktalar beyazdır. Zemin aşı boya sarı, kuşlar koyu renklidir

KEKLİKLİ MOZAİK DETAY: M.S. III. YY. - DEFNE (HARBİYE)